

LAUSUNTO LUONNOKSESTA LIIKENNEKAAREKSI SEKÄ ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Valmistelu: Jouni Mattsson, 040 541 9574, Kimmo Kiuru, 040 754 7110

Liikenneministeriö on pyytänyt kaupungin lausuntoa liikennekaaren luonnoksesta 23.5.2016 mennessä. Kaupunki on pyytänyt lisää aikaa lausunnon antamiseen 30.5 asti.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi liikennekaari, joka yhdistää henkilö- ja tavaraliikenteeseen liittyvän lainsäädännön. Liikennekaari tulee olemaan jatkossa liikennemarkkinoita ohjaava laki. Liikennekaareen ei liitetä turvallisuus- tai ympäristösääntelyä. Lakiuudistuksessa puretaan tieliikenteeseen liittyvää sääntelyä ja avataan tieto- ja rajapintoja. Tämän tarkoituksena on luoda mahdollisuuksia uusille liikkumispalveluille, tehostaa kuljetusmuotojen yhdistelyä sekä parantaa yleisesti tieliikenne-sektorin liiketoimintaa.

Liikennekaari ehdotetaan muodostettavaksi kolmessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa yhtenäistetään maaliikenteen liikennemarkkinoita ja -palveluja koskevia säädöksiä, mm. joukkoliikennelaki, taksiliikennelaki, laki kaupallisista tavarakuljetuksista ja laki taksinkuljettajien ammattipätevyydestä. Toisessa vaiheessa vuonna 2017 liikennealan ammattipätevyys- ja kuljettajankoulutussääntelyä uudistetaan sekä avataan tieliikennemarkkinoita koskevaa sääntelyä, kuten on jo tehty rautatie-, meri- ja lentoliikenteessä. Kolmannessa vaiheessa vuonna 2018 tehdään lakiin tarvittavat muutokset liikennejärjestelmän digitaalisten palveluiden tavoitteiden pohjalta.

Hyvinkäätä koskee joukkoliikenteen toimivaltaisena viranomaisena suoraan lakiluonnoksen joukkoliikennettä koskevat kohdat sekä henkilö- ja tavaraliikennettä koskevat säännökset. Hyvinkään kaupungilla on samansuuntaiset liikennepoliittiset tavoitteet lain tavoitteiden kanssa; kestävä liikuminen edistäminen ja uuden tekniikan käyttö liikennepalveluissa. Lakiluonnoksesta ei käy ilmi, kuinka liikennejärjestelmän kokonaisuuden hallinta järjestetään uudessa tilanteessa. EU-lainsäädännön kautta tulevan PSA-suojan heikentäminen aiheuttaa epävarmuutta ja epäselvyyttä joukkoliikenteen toimivaltaiselle viranomaiselle. Markkinaehtoisesta liikenteestä vapaa pääsy liikennöimään vain parhaiten kannattavia vuoroja, johtaa kilpailutetun liikenteen lipputulosten pienenemiseen ja sitä kautta kunnan joukkoliikennetuen kasvuun. PSA-suojat tulee ulottaa myös ns. bruttoliiikennemalliin.

Kaupunkia huolestuttaa myös asiakasnäkökulman toteutuminen liittyen julkisen liikenteen palveluntarjonnan ennakoitavuuteen. Menettely PSA-sopimuksella järjestetyn liikenteen suojasta perustuu jälkivalvontaan ja haitan osoittamiseen, jota on käytännössä vaikea osoittaa ja se on raskas toimenpide. Liikennekaareissa tulee varmistaa, että joukkoliikenteen toimivaltainen viranomainen saa riittävän ajoissa tiedon tarjonnan muutoksista ja pystyy tarvittaessa kieltämään jo kilpailutettua liikennettä haittaavan toiminnan. Ennakoilmoitusmenettely palvelee viranomaisten mahdollisuuksia hoitaa tehtäviään, kuten palvelujen suunnittelua seudullisina ja alueellisina kokonaisuuksina ja kaikkien henkilökuljetusten yhteensovittamista.

Lakiluonnoksessa ehdotetaan digitaalisen palvelusetelin käyttöä joukkoliikenteen tukimuotona. Aiemmissa selvityksissä palveluseteliä ei ole voinut käyttää joukkoliikenteessä, koska joukkoliikenne ei kuulu kuntia velvoittavaan lakisääteiseen palveluntarjontaan. Joukkoliikenteen rahoitusta tulee suunnata parhaaksi katsotulla tavalla tarjontaan ja lippujen hintoihin. Joukkoliikenteen järjestäminen tulee jatkossakin suunnitella kokonaisuutena, jolla varmistetaan myös liikennöinnin taloudellisuus yhteiskunnalle ja asiakkaille.

Liikennekaarella ehdotetaan avattavaksi liikkumispalveluja koskevat olennaiset tiedot. Lippu- ja maksujärjestelmien yhteentoimivuudesta säädetään erikseen, jolla halutaan mahdollistaa asiakaslähtöisten palveluiden kehittymisen maksujärjestelmän pohjalta. Näin liikenteen palvelut olisivat mahdollisimman hyvin kaikkien tavoitettavissa ja

myös tarkoituksenmukaisella tavalla yhdisteltävissä. Hyvinkää kannattaa tavoitetta lippu- ja maksujärjestelmien yhtenäistämistä. Liikennekaaren maininta lippujärjestelmien yhteensopivuuden minimivaatimuksesta ei kuitenkaan takaa, että kaikki toimijat olisivat mukana samassa lippujärjestelmässä. Tämä haittaa joukkoliikennejärjestelmän hahmottamista ja lisää matkustuskustannuksia. Jatkosuunnittelussa tulee huomioida seudullisen liikenteen haasteet esimerkiksi monikeskuksisessa rakenteessa, joka edellyttää kehitettävältä maksujärjestelmältä erityistä joustavuutta.

Julkisen liikenteen liikevaihto Suomessa on lähes 3 miljardia euroa vuodessa, josta julkisen hallinnon osuus on noin kolmannes. Linja-auto- ja taksiliikenteessä julkisen sektorin ostot ylittävät 40 % liikevaihdosta. Lain tavoitteena on esimerkiksi mahdollistaa kuljetusten yhdistämien entistä tehokkaammin. Lakimuutos sisältää mm. lupakäytäntöjen yhtenäistämisen taksiliikenteessä ja muussa henkilöliikenteessä sekä tavaraliikenteessä. Ammattimaisen ja ei-ammattimaisen toiminnan eroa selvennetään. Markkinoiden kehittymiseksi nykyisestä ajoneuvoluokkiin sidotuista lupakäytännöistä siirrytään malliin, jossa henkilö- ja tavaraliikennettä saisi harjoittaa millä tahansa ajoneuvoluokalla. Viranomaissääntely koskee muun muassa laatua ja turvallisuutta. Erityisesti lasten ja toimintakyvyltään eri tavoin rajoittuneiden matkustusturvallisuus on taattava myös jatkossa. Nykyistä tehokkaammat yhdistetyt kuljetukset mahdollistavat merkittäviä säästöjä myös kuntataloudessa. Markkinoiden ja joukkoliikennetarjonnan pirstaloituminen ja ennakoitavuuden puute saattavat johtaa kuitenkin yhdistelyn vaikeutumiseen ja kustannusten nousuun.

Hyvinkään kaupunki näkee lakiuudistuksen tarpeellisena. Kaupungin liikennepoliittiset tavoitteet ja lakiuudistuksen tavoitteet ovat pitkälle yhteneviä. Lakiluonnokseen sisältyy paljon uudistuksia, joilla pyritään luomaan alalle uutta liiketoimintaa ja siten hillitsemään julkisen sektorin kustannusten kasvua. Lakiluonnoksessa on merkittäviä joukkoliikenteen järjestämiseen liittyviä muutoksia, joiden vaikutuksia ei tässä vaiheessa ole mahdollista nähdä. Hyvinkään kaupunki katsoo, että lakiluonnoksen jatkovalmistelun yhteydessä tulisi erityisesti selvittää joukkoliikennejärjestelmän toimivuutta kokonaisuutena ja uudistuksen vaikutukset kuntataloudelle.

LIITTEET

Lausuntopyyntö
Liikennekaari lakiluonnos

Eesitys
kj

Kaupunginhallitus antaa liikenne- ja viestintäministeriölle lakiluonnoksesta edellä esitetyn lausunnon.

Tiedoksi

Liikenneministeriö (kirjaamo@lvm.fi ja liikennekaari@lvm.fi)
Tekninen lautakunta